

Nr 5.

Ankom till riksdagens kansli den 6 mars 1925 kl. 12 e. m.

*Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av väckt motion
om avskaffande av den ärftliga konungamakten och
införande av republik.*

I en inom andra kammaren väckt motion, nr 5, har herr *Spångberg m. fl.* hemställt, »att riksdagen måtte besluta uttala sig för avskaffande av den ärftliga kungamakten och införande av republik samt hos regeringen begära förslag till de ändringar i grundlagen, som på grund av detta beslut erfordras».

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet hyser den uppfattningen, att skäl saknas att till övervägande upptaga frågan om en förändring av statsskicket och får alltså hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 5 mars 1925.

På konstitutionsutskottets vägnar:

K. von GEIJER.

Närvarande: Herrar von Geijer, Sävström, Strömberg*, Helberg, Reuterskiöld, David Bergström, G. W. Hansson, August Ljunggren, Larsén, Nils Anton Nilsson,* Vrang, Gustafson i Kasenberg, Bäckström, K. A. Westman, Hallén,* Andersson i Igelboda, Björkman i Norrköping, Karlsson i Vadstena, Sjöström, Almquist i Göteborg.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservationer:

1:o, av herrar *Sävström, Strömberg, G. W. Hansson, Larsén, Hallén, Andersson* i Igelboda, *Karlsson* i Vadstena och *Sjöström*, som ansett att utskottets utlåtande bort hava följande lydelse:

Beträffande kravet på den ärftliga konungamaktens avskaffande och införandet av republikanskt statsskick hyser utskottet den uppfattningen, att frågan är en av dem, som i den ordning, varom i regeringsformen § 49 mom. 2 och riksdagsordningen § 1 mom. 2 stadgas, före sitt avgörande lämpligen böra underställas allmän folkomröstning. Den grad av aktualitet, som rimligtvis bör prägla en fråga, när dess hänskjutande till allmän folkomröstning påkallas, synes dock utskottet icke för närvarande föreligga beträffande det av motionärerna framförda önskemålet.

Vid sådant förhållande får utskottet, som principiellt ansluter sig till kravet på ett republikanskt statsskick, hemställa,

att förevarande motion icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

2:o, av herr *Hellberg*;

3:o, av herr *Reuterskiöld*, som visserligen funnit varje motivering överflödig, men, då skilda förslag till en sådan förelegat, ansett utskottet böra erinra, att erfarenhetsmässigt väsentliga förändringar av statsskicket gemenligen genomföras på andra vägar än de parlamentariska, att våra grundlagar ej anvisa någon väg för konungadömet (eller riksdagens) avskaffande, och att för närvarande ingen allvarlig anledning förefinnes till frågans övervägande.

4:o, av herrar *David Bergström, August Ljunggren* och *Bäckström*, vilka ansett, att utskottets utlåtande bort hava följande lydelse:

Erfarenheten har lärt att när förändringar av statsskicket genomföras i ett land, detta gemenligen sker på andra vägar än de parlamentariska. Uteslutet bör emellertid, såsom också våra grundlagar giva vid hand, ej vara att även frågor av detta slag handläggas och lösas i laglig och fredlig ordning, därest förhållandena och en utbredd folkmening kräva deras upptagande.

Då det för närvarande så ej kan sägas vara händelsen, hemställer utskottet,

att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.
